

Posebnosti pri izvajanju usposabljanj za varstvo pred požarom in prve pomoči v večjih nastanitvenih kompleksih

V prispevku so predstavljene posebnosti pri izvajanju usposabljanj za varstvo pred požarom in prve pomoči v večjih nastanitvenih kompleksih – verigi šestih hotelov. Poudarek je na možnih negativnih posledicah izvajanja usposabljanj zgolj z namenom, da se zadosti trenutni zakonodaji.

Slika 1: Hotelsko verigo LifeClass sestavlja šest hotelov v centru Portoroža.

Avtorica:

Vasilija Škerget, univ. dipl. inž. živ. tehn.
Istrabenz Turizem, d. d.
Obala 33
6320 Portorož

Uvod

V večjih nastanitvenih kompleksih je zagotavljanje požarne varnosti in nudenje prve pomoči poseben izziv iz več razlogov. V hotelih sta pomembna estetski videz in diskretnost. Gasilniki, oznake za nevarnost, oznake tehničnih prostorov, podstrešij, skladišč ipd. naj bi bili čim bolj očem skriti, a hkrati vedno dostopni. Testiranje alarmov požarnih central oz. slišnosti siren je moteče, hkrati pa je treba v vsakem trenutku zagotavljati alarmiranje. Praktična in teoretična usposabljanja zahtevajo prisotnost zapo-

slenih, skrb za goste pa mora vseeno biti brezhibno zagotovljena. Dežurni zdravniki načeloma ne prihajajo v hotele, da bi oskrbeli gosta ali zaposlenega v primeru poškodb ali bolezni, zato je znanje temeljnih postopkov oživljanja in nudenja prve pomoči ključno pri čim več zaposlenih – idealno pa pri vseh. Zaposleni potrebujejo stalno motivacijo za izvajanje požarne preventive, saj se počutijo varni pred požarom kljub srednje veliki požarni ogroženosti zaradi hrambe jeklenk utekočinjenega klora, prostorov za krmiljenje informatike in plinskih postaj za strupen ter eksploziven utekočinjen plin. V objektih sicer v preteklosti ni prihajalo do resnih požarov, da bi bila ogrožena življenja. Požarna zavarovanost objektov dodatno prispeva k temu, da ni posebnega strahu pred materialno škodo. Dejavnosti so nenehno časovne odvisne, zato je načrtovanje vaj in usposabljanj vnaprej težavno (izredni dogodki, rezervacije »zadnje minuto«). Ko je manj dela in je čas primeren za usposabljanja, so zaposleni iz operativnega sektorja napoteni na koriščenje razmejitvenih ur, s katerih se vrnejo, ko se obseg dela spet poveča – takrat pa čas ni primeren za izvedbo usposabljanj. Usposabljanje vseh zaposlenih, ki delajo v treh izmenah, je

večinoma zelo velik organizacijski zalogaj. Zaradi zaposlovanja tujcev prihaja tudi do težav zaradi jezikovnega nerazumevanja vsebin. V hotelih delajo tujci zelo različnih narodnosti (iz Tajske, Indije, Srbije, Španije, Nemčije, Slovaške ...), zato je treba zagotoviti izobraževanja najmanj še v angleškem jeziku.

1 Pomen usposabljanj v večjih nastanitvenih kompleksih

V skladu z Zakonom o varnosti in zdravju pri delu (Ur. l. RS, št. 56/99 in 64/01) in podzakonskimi akti – Pravilnikom o požarnem redu (Ur. l. RS, št. 52/07) in Pravilnikom o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu (Ur. l. RS, št. 136/06) – je treba zagotoviti usposobljenost za izvajanje varnega umika iz objektov, za gašenje požarov in nudenje prve pomoči. Ne moremo predvidevati, da se vsi gostje seznanijo z izvlečki požarnega reda ali si pogledajo izhode na varno. V primeru nevarnosti je ključna usposobljenost zaposlenih in odlično poznavanje objektov, da v primeru požara in drugih nesreč poskrbijo za umik na varno, gašenje začetnih požarov ter nudenje prve pomoči.

2 Ali zakonodajne zahteve ustrezno pokrivajo dejanske potrebe po usposabljanju s področja požarne varnosti in prve pomoči

Prav je, da so usposabljanja zakonsko predpisana, saj je to v

veliko pomoč pri zagotavljanju osnovne pripravljenosti na požar in druge nesreče. Kadar je izvedba usposabljanj težavna, je nosilec dejavnosti postavljen pred zakonsko zahtevo, zato zaposlene vsaj minimalno usposablja. Usposabljanje zgolj z namenom, da se zadosti zakonodaji, ni smiselno, vendar se zagotovo dogaja. Na primer: ali je smiselno plačati tečaj za usposabljanje energetikov, kjer se izda potrdilo zgolj na podlagi izjave, da je bil izveden praktični preizkus znanja? Na papirju je vse v redu, dejansko pa se ne ve, ali je delavec praktično usposobljen. Pomembno je prepoznavanje dejanske potrebe po pridobivanju znanj in prilagojenost posebnostim dela, ki ga zaposleni v posameznih sektorjih opravljajo. V hotelih je potrebno dejansko več izobraževanja, kot ga zahteva zakonodaja – vendar je zahtevna organizacija zaradi različnih delovnih procesov in dela v treh izmenah.

3 Primer posledice pomanjkljive usposobljenosti

V skladu z zakonodajo zadošča, da se mala tovarna dvigala tehnično pregledujejo na tri leta. Včasih serviserji celo nasprotujejo letnim pregledom, češ da so nepotrebni in podjetje po nepotrebnem zapravlja. Kaj se lahko zgodi, četudi nosilec dejavnosti izvaja letne tehnične preglede?

3.1 Primer nesreče pri delu zaradi električnega udara

V manjši razdelilni kuhinji poteka

transport iz zgornje etaže v spodnjo preko dveh malih tovornih dvigal (slika 2).

Slika 2: Mali tovarni dvigali

Zaposleni je med odpiranjem vrat dvigala padel po tleh zaradi električnega udara in na srečo preživel brez vidnih posledic. Prišlo je do kratkega stika in lahko bi se vnele instalacije. Tehnični izvedenec je ugotovil, da je bilo varnostno stikalo na jaškovnih vratih (slika 3) nestrokovno popravljeno, pooblaščen serviser dvigala pa o tej okvari stikala ni bil obveščen.

Slika 3: Varnostno stikalo na jaškovnih vratih malega tovornega dvigala

Na varnostnem stikalu vrat je izmenična napetost 230 V. Zaradi poškodbe stikala (slika 4) in nestrokovnega posega se je življenjsko nevarna napetost pojavila na kovinskem krilu vrat, ko ga je z roko zapiral delavec.

Slika 4: Poškodba varnostnega stikala na jaškovnih vratih malega tovornega dvigala

Vratna krila niso bila ozemljena. Rezultati meritev so pokazali, da so okvirji vrat sicer bili ozemljeni, upornost okvarne zanke je bila v predpisanih mejah, vendar pa tečaji vrat niso bili prevodni, zato vratna krila niso bila ozemljena. Ob okvari se je zato okvarna zanka zaključila preko delavca, ki je prijel za vratno krilo. Za ustrezno zmanjšanje tveganja je bilo nujno, da se na obeh dvigalih posebej spojijo na zaščitni vodnik (slika 5) vsa krila jaškovnih vrat.

Slika 5: Ozemljeni tečaji kril jaškovnih vrat malega tovornega dvigala

Nosilec dejavnosti je med preiskavo vzroka opisane nezgode med drugim tudi ugotovil, da so delav-

POŽARNA PREVENTIVA

- Na grelne kuhalne površine, tudi če niso trenutno v uporabi, nikoli ne postavljajte vnetljivih snovi (krpe, vrečke, plastika ipd.). Po nesreči lahko prižgete napačen gorilnik in povzročite požar.
- Pri kuhanju prižganega štedilnika nikoli ne puščajmo brez nadzora, saj se pregreta maščoba lahko vžge.
- Redno je potrebno odstranjevati maščobne obloge na štedilnikih in napah, da zmanjšamo možnost vžiga.
- Po končanem delu je obvezno potrebno preveriti, če so vsi toplotni viri izključeni (štedilniki, pečice, grelne površine idr.) ter zaprti vsi plinski ventili!
- Obvezno se seznanite s plinskimi instalacijami, kje potekajo ter kje se nahaja glavna plinska požarna pipa. Plinsko požarno pipo je potrebno ob kateremkoli požaru čimprej zapreti, da preprečimo gorenje plina.

POSTOPKI OB POŽARU

Ravnanje v primeru vžiga olja ali maščob:

- Olja in masti gorijo počasi in z majhnim plamenom, panična reakcija ni potrebna.
- Takoj je potrebno izklopiti toplotni vir (gorilnik, grelno ploščo).
- Za gašenje najlažje uporabimo pokrovko ali požarno deko ter posodo pokrijemo. Na ta način požar zadušimo.
- Pokrovke ali požarne deke ne odstranimo s posode vsaj 10 minut, da se razgreto olje ali maščoba dobro ohladi. V nasprotnem primeru lahko pride do ponovnega samovžiga.
- Posode s pregretim ali gorečim oljem nikoli ne premikamo.
- **PREPOVEDANO JE VSAKRŠNO GAŠENJE GOREČIH OLIJ IN MAŠČOB Z VODO!** V primeru gašenja z vodo bi povzročili maščobno eksplozijo, katera bi obseg požara izredno povečala.
- Gašenja se lahko lotimo tudi z gasilnim aparatom na CO₂.
- Če zagori v pečici ali mikrovalovki, jo izklopimo in ne odpiramo.

V ostalih primerih nastanka požara, se takoj lotimo gašenja začetnega požara z gasilnim aparatom. Pravilni načini gašenja z gasilnimi aparati so naslednji:

Po zaključenem gašenju se moramo prepričati, da je požar resnično pogasjen

- Če požara ne uspemo pogasiti sprožimo najbližji javljalik požara ter ostale prisotne opozorimo na požar.
- **O požaru obvestimo tudi recepcijo hotela, da se lahko pravočasno začne evakuacija hotela.**
- **Takoj pokličemo na številko 112 za obvestilo o požaru.**
- Nato zapustimo objekt po najbližji poti umika na prosto.
- Po zapustitvi objekta je potrebno čimprej zapreti glavno plinsko požarno pipo.

Primer navodil za kuhinjo

ci sicer opazili poškodovano varnostno stikalo na jaškovnih vratih dvigala, vendar niso obvestili nadrejenega. Eden od delavcev tudi ni poznal pomena opozorilnega znaka za nevarnost električnega udara oziroma je menil, da je opozorilo namenjeno električarju.

Nosilci dejavnosti pri usposabljanjih včasih mogoče predvidevajo, da je razumevanje kakšnega pojma samo po sebi umevno – dejansko pa ni.

V primeru tovrstnih dogodkov se najbolj pokaže pomen upoštevanja navodil za delo oz. varnostnih navodil – in pomen nenehnih usposabljanj, ki žal v določenih situacijah niso zadostna, da bi preprečila nesrečo.

4 Načrtovanje, organizacija in izvedba izobraževanj v nastanitvenih objektih
Potrebna je velika prilagodljivost pri

NAVODILO ZA IZKLOP ENOTE		
	KATERO TIPKO STISNEŠ?	KAJ SE IZPIŠE NA EKRAŃČKU
1. POTRDI	 ENTER	Vpiši geslo:
2. 3-KRAT STISNI PUŠČICO GOR	3-KRAT ↑	
3. POTRDI	 ENTER	Drugi nivo:
4. STISNI PUŠČICO DESNO (UPRAVLJANJE)	→	Vse sirene zažansi
5. POTRDI	6-KRAT ENTER	7-Adrese IZKLOP VLOP
6. STISNI PUŠČICO DESNO (IZKLOP ENOTE)	→	
7. PRITISKAJ TIPKE GOR ALI DOL (da izbereš številko enote za izklop)	↑ ALI ↓	Vpiši address:
8. POTRDI	 ENTER	
9. PONASTAVI (STISNI TIPKO RESET)	↶ RESET	RESET SISTEMA S TIPKOVNICO CENTRALE

NAVODILO ZA RAVNANJE OB PISKANJU ALARMA CENTRALE		
	KATERO TIPKO STISNEŠ?	KAJ SE IZPIŠE NA EKRAŃČKU
1. IZKLOPI SIRENO!		
2. POTRDI	 ENTER	Vpiši geslo:
3. 3-KRAT STISNI PUŠČICO GOR	3-KRAT ↑	
4. POTRDI	 ENTER	Drugi nivo:
5. PONASTAVI (STISNI TIPKO RESET)	↶ RESET	RESET SISTEMA S TIPKOVNICO CENTRALE

Primer navodil za požarno centralo: Navodilo je že v prvem mesecu zmanjšalo število nočnih intervencij za 85 odstotkov!

Navodilo je prilagojeno naravi delovnega mesta (receptor, dežurni vzdrževalec) in ga je enostavno upoštevati (slikovni znaki, preglednost, ravnanje po korakih, velike črke, z rdečo označeni bistveni podatki).

načrtovanju, organizaciji in izvedbi izobraževanj v nastanitvenih objektih. Termini morajo omogočiti udeležbo ob koncu nočne izmene ob 6. uri zjutraj, ob koncu dopoldanske in začetku popoldanske izmene ob 14. uri popoldan ter za zaposlene, ki delajo deljen urnik (ob 11. uri odidejo z dela in se vrnejo zvečer).

Posledično je izjemnega pomena izbira poslovnih partnerjev, ki so poleg strokovnosti tudi prilagodljivi glede terminskih in časovnih načrtov usposabljanj in prilagajajo vsebine delovnemu mestu ter izobrazbi zaposlenih.

Usposabljanja se morajo prilagajati posebnostim delovnih mest; povzetki morajo biti narejeni v obliki ključnih informacij na največ eni strani A4. Oblika naj pritegne s slikami in

barvami. Omogočeno mora biti v zelo kratkem času obnoviti ključna znanja s področja požarne varnosti.

5 Zaključek

Praktično in teoretično usposabljanje iz vsebin varstva pred požarom in prve pomoči je zahtevno, vendar nujno. Čeprav je izvedba težavna in zahteva veliko prilagodljivosti in

organizacije, je treba izvesti v večjih namestitvenih kompleksih letno več usposabljanj, kot zahteva trenutna zakonodaja.

6 Literatura

Suban, A. (2011). Postopki v primeru požara in evakuacije. Sečovelje: Eurovars. Božič, I. (2010). Izredni pregled malih tovornih dvigal. Ljubljana: ZVD Zavod za varstvo pri delu d. d.

Poslovna skupina Sava